

A TÖRTÉNELEM SODRÁBAN
(Elhangzott Szegeden 2004 márciusában a Bálint Sándor Művelődési Házban)
Fekete Pál

Tisztelt, Hölgyeim és Uraim! A naptárban pár nappal ezelőtt március 21-ét írtak. A csillagok állása is azt ígéri, jön a tavasz. A földben különös erők mozdulnak, rügyek feszülnek pattanásig, a madarak szívrepesztően éneklnek szerelmes dalukat. A múltó tél halotti leple alatt nem igazi halott fekszik. Tetszhalott az csupán, és ez a tetszhalott mozdulni fog. Szentül hisszük, hogy valamilyen módon, valamilyen formában mozdulni fog.

1241 húsvétján a Hernád mellett Szugaduj Bagatur és Karadzi kán felgyűjtotta a magyar szekértábort, és menekülésre kényszerítette a magyar hadsereget. Eljutottak egészen a Dunáig. A Dunán nem tudtak átjutni. Megvárták hát a telet. Amikor a Duna kezdett befagyni, a magyarok törték a jeget, hogy az ellenség ne tudjon átkelni rajta. Így védelmezték a Dunántúlt. A tatárok ekkor cselhez folyamodtak: összeszedték az összes marhát, állatot, a fiatal nőket rabszíjra fűzték, és elhagyták az országot. S mi balgák, elhittük, hogy megszabadultunk tőlük. Dehogy szabadultunk, hiszen mindenki tudja, hogy az Aranyhorda birodalma még négyszáz éven át létezett a mai Oroszország déli részén. Átkeltek szépen a befagyott Dunán, végigpusztították a Dunántúlt. Nagyon „jó szomszédaink” voltak akkor is. Szegény IV. Béla királyunk csak úgy kapott menedéket Frigyesztől, hogy három megyét átadott neki. Másfél millió holttest maradt a hódító horda után. S a nyugati krónikások akkor azt írták, hogy itt a Kárpát-medencében élt egy nép, amely nincs többé. Ma boldogan állapíthatjuk meg, hogy igenis, mégiscsak létezőnk. Aztán jött 1526. Saját hibánkból, ismételten mondom: igenis, elsősorban saját hibánkból szenvedtük el a mohácsi vészt, mert az egykori feljegyzések szerint a belső széthúzás, Mátyás hatalmas birodalmának szétverése, a fekete sereg megszüntetése olyan belpolitikai állapotokat hozott létre Magyarországon, s olyan közhangulatot teremtett, hogy ha 1 magyar koronáért meg lehetett volna menteni Magyarországot, akkor nem akadt volna, aki azt az 1 magyar koronát rászánja. Azt is el kell viszont mondani, nemcsak mi voltunk a bűnösök, hanem a Nyugat is.

Ha ránézünk Európa térképére, azt látjuk, nyugatról kelet felé lejt. Ez a lejtés a gazdagság, a jólét, az uralkodni vágyás területén is mindig megvolt, és mai napig is így van. A nyugati rész mindig gazdagabb volt, mindig dominánsabb volt, a keleti rész mindig szegényebb, mindig mélyebben levő. Közép-Európa területe északról dél felé mindig földrengéses terület volt – politikailag földrengéses terület – és mi olyan helyen álltunk meg, ahol előttünk hosszú ideig egyetlen egy nép sem tudott megmaradni. Ez a föld itt, amit úgy hívnak, Kárpát-medence, egy óriási temető. Alattunk pihennek a kvádok, a markomannok, a roxolánok, a longobárdoknak egy része, a gepidák. Itt Szeged környékén egy 200 ezres nép élt, mára nyomuk sincs: jazigoknak hívták őket.

A tetszhalott a ravatalon mégis mozdulni fog. Bizonyítja, hogy 1526 után, 150 éves török uralom után – Mátyás király idejének 4 milliós lakosságából ugyan csak 2 millió maradt – talpra álltunk, és mégiscsak itt vagyunk. Aztán jött a Rákóczi-szabadságharc. Hét esztendeig küzdöttünk, azért, hogy elszakadjunk az osztrák birodalomtól. Nem sikerült. A nagymajtényi síkon letörött a zászló. 1727-ben III. Károly rendeletet hozott, hogy a kuruc világ megszüntetése érdekében Magyaror-

szágon minden várat fel kell robbantani. Azt az egri várat, amely végigküzdötte a török harcokat, és megállt – felrobbantották. Utána jött az iparosítás, és ipari vágányt vezettek rajta keresztül. Magyarországon 2500 km hosszúságban Brassótól fölfele, Érsekújváron keresztül le egészen Fiuméig egy olyan várrendszer épült ki, amely talán az egyik leghosszabb végvári rendszere volt a világnak, a Kínai Nagyfal mellett. Mi maradt ezekből a végvárakból, melyeket olasz fundátorok erősítettek meg? Az alapokat vakoljuk, restauráljuk, és mondjuk, hogy valamikor itt vár volt. Tessék elmenni Németországba, a Rajna mentén gyönyörű gótikus lovagvárak állnak, vagy Franciaországban: szépséges „chateau-k” búvólik el a látogatót. A mi váraink, kastélyaink romokban hevernek a mai napig is. Pusztulnak, nincs rájuk pénz,... „mert Európa kelet felé lejt”.

Aztán jött 1848. Amikor úgy érezte ez az ország, hogy a polgári fejlődés útjára kell lépni. S amikor ez a hősi küzdelem, melyben a magyar nép végsőkéig kezében tartotta a kardot – egyedülként Európa népei között – a végéhez közeledett, s úgy érezték, hogy Magyarországgal nem bír az osztrák hadsereg, felültették a trónra Ferenc Józsefet. Ő pedig Varsóban térdén állva kezét csókolt a felséges cárnak, aki Paskievics nagyherceg és Rüdiger gróf vezetésével 200 ezer orosz zúdított a nyakunkra. A tragédia nagysága, amit akkor elszenvedtünk, kihát a mai napig. Kihát először is azért, mert bár kiegyeztünk 1867-ben, de a legfontosabb három dologban nem tudtunk megegyezni. Ez pedig a külügy, a hadügy és a pénzügy. Az Osztrák Birodalom hadi költségvetésének 33%-át mindig mi viseltük. A mi fiaink, a mi katonáink mindig idegen harctereken véreztek. És ami a legnagyobb tragédia: ez a magyar állam, amely hosszú időn keresztül kiegyensúlyozó szerepet töltött be Közép-Európában, függvénye lett az osztrák érdekeknek. Annak a hatalmas osztrák érdekeknek, amely Csík megyétől kezdve Galicián keresztül körbe vett minket. Lengyelországot egymás után háromszor osztották fel. A harmadik felosztás után Lengyelország megszűnt. Egyik része (a Kárpátok külső részén) az Osztrák-Magyar Monarchiához került, az északi része, a Visztula partján, a poroszokhoz, a harmadik része az orosz birodalomhoz. Igaz, hogy a történelemben nincs olyan, hogy „ha”, de ha 48-ban mi ki tudunk szabadulni, és fel tudjuk építeni azt a magyar ipart, kereskedelmet, melyet Kossuth (rengeteg tévedése ellenére) fel akart építeni, akkor nem kerülünk bele az I. világháborúba, és ha nem kerülünk bele, akkor nem következik be ez az óriási tragédia: Trianon. Ez a Habsburgok velünk szemben elkövetett legnagyobb bűne. Ferenc József, aki könyörtelenül irtotta a 48-as szabadságharcosokat, aki megtömte Kufstein, Bécsújhely börtöneit, végül aztán atyáskodó, „boldog békeidős” jó királyunk, Ferenc Jóska lett. Ennek az árát az I. világháborúban megfizettük.

Ennek a történelmi előadásnak nem az a célja, hogy valamiféle ünnepi frázisokat puffogtassunk. Sokkal inkább az, hogy mindent megtegyünk, saját tehetségünkhöz mérten azért, hogy ez a tetszhalott, amely itt fekszik előttünk – az ezeréves Magyarország – valamilyen formában, nem vérrel, nem vassal, hanem a mi alkotóerőnk jóvoltából föltámadjon. Senki se gondoljon arra, hogy Fiumétől Brassóig, föl egészen a Fátráig, itt történelmi Magyarország lesz. Nem erről van szó. Hanem arról, hogy ez a sokat szenvedett tehetséges nép ne szétszakítva, határon túl éljen, hanem valami nagy szellemi, gazdasági közösségben újra egyesüljön. S erre most talán esély adódik: akármennyire is ádáz és visszatetsző a globalizáció embert és személyiséget megrontó hatalma, van egy előnye. Az, hogy talán spiritu-

alizálódnak a határok, és a magyar nemzettest csonkított részei ismét összekerülnek.

Március 21-e. Ez a dátum számunkra azért felejthetetlen, lesújtó, mert a feltámadásunk útjában ott áll Trianon, melynek előzményei visszanyúlnak az első világháborúba, az azt követő polgári forradalomba és végül a kommünbe. Úgy tanultuk annak idején, hogy a „dicsőséges 133 nap”. Valójában ez a 133 nap egy nagyon különös téma, és nekünk ezzel kapcsolatban igazat kell mondanunk, anélkül, hogy a lelkünkben feltöltenénk a gyűlölet tartályait. Szeretném, hogy a mélyére lássunk a dolgoknak, hogy ne féljünk a tabuktól. Elmúlt az a világ amikor a rettegés bénította gondolatainkat. Sokan voltak akkor is, akik nem félték, igazat mondtak. Ne féljünk hát ma sem!

Az igazságot sokfelől lehet nézni, és senkitől sem szabad elvenni a maga igazát. Ezért nekünk ma nemcsak az igazat kell mondanunk, hanem, a valót. A megmásíthatatlan valóságot. Nem szabad történelmet írunk, nem szabad kommentálnunk, hanem el kell mondanunk őszintén mindazt, ami történt. Aztán ki, ki a maga szellemi-lelki mérlegére rátéve a tényeket, gondolkodjon el rajta, hogy vajon hol hibáztunk, milyen tanulságot lehet levonni, és mit kell tenni annak érdekében, hogy a bajok soha meg ne ismétlődjenek. Tennünk kell ezt magunk és utódaink érdekében.

Hogy is indultak el az események 1914-ben, a „boldog békeidők” utolsó esztendejében? Vessünk egy pillantást Európa térképére, azon belül is Nagy-Britanniára. Anglia a századfordulón egy 40 milliós ország volt, gyarmataival együtt azonban a Brit Birodalom lélekszáma elérte a 400 milliót. Ez az Anglia az I. világháború idején iparilag fejlődött, de fejlődésében bizonyos mértékben megtorpant. Nem volt többé a világ műhelye, új konkurensok jöttek, de ő rendelkezett a világ akkor legerősebb hadiflottájával, amely képes volt megvédelmezni az angol érdekeket az egész világon, méghozzá óriási erőfölénnyel. Anglia tehát ebben a háborúban meg akarta őrizni ezt a hatalmas, 400 milliós gyarmatbirodalmat.

Nézzük a másik nagyhatalmat: Franciaországot. Ők ketten soha nem voltak különösebben jóban egymással, ezt tudjuk. Franciaország, lakosságát tekintve, Oroszország mellett Európa legnépesebb országa volt. Ipari fejlődésében azonban visszaesett, sőt demográfiailag is visszaesett, az 5. helyre csúszott. Neki is voltak gyarmatai, de legfőbb oka a háborúban való részvételre, Németország volt. Németországot, melyet a weszfáliai béke szétszaggatott, Bismarck 1871-ben egyesítette, s Párizsig eljutva, a versailles-i tükörteremben kikiáltották a német vasesegéget. Elvették Franciaországtól Elzász-Lotharingiát. Ez olyan gyűlöletet keltett a németek és a franciák között, melyet máig alig tudtak kiküszöbölni.

Ami Németországot illeti, természetesen ő is részt akart venni a háborúban, hiszen parányi gyarmatosítandó föld sem maradt már, s Németország ott állt az óriási iparával: kellett a piac. Igen ám, de többiek azt mondták: egy talpalatnyit sem. Németország erre tengeri flotta építésével, s a hadiipar fejlesztésével válasszolt.

Ezek a feszültségek tehát megvoltak Európában. Létrejött továbbá egy háborús szövetség, amelynek részeként megemlítem Németország és az Osztrák-Magyar Monarchia 1879-ben kötött szövetségét. Erre Franciaország szövetséget kötött Oroszországgal, hátába kerülve a németeknek. Franciaország mindig gyűlölte Angliát, de az oroszok, a szövetségért cserében vállalták, hogy kibékítik az angolokkal. Így kötöttek szövetséget a franciák az angolokkal. És, hogy teljes le-

gyen a kép, azt mondták az angolok, mi is hálásak vagyunk az oroszoknak, mi is kötünk szerződést velük. Középen ott maradtunk mi, az Osztrák-Magyar Monarchia és Németország.

Szerbiában a Monarchia-barát uralkodóházat leváltotta az oroszbarát Karadjodjevics család, így 1914-ben, mikor megindult a háború, Magyarország 3 tűz közé került.

A háborúval kapcsolatban csak néhány adatot említenék meg. Amikor elkezdődött, a Központi hatalmaknak 6 millió embere állt fegyverbe. Az Antant, amely nem volt tökéletesen felkészülve erre a háborúra, ekkor már 11 millió emberrel rendelkezett. A Központi Hatalmak jobban felkészültek, de erőforrásaik nem voltak nagyok. Iszonyatos szenvedés zúdult az emberiségre, olyan amilyenre addig nemigen volt példa. Apáink beszélnek a gorlicei áttörésről: 200 ezer magyar katona maradt ott. Vagy a nyugati front, a verduni vérszivattyú, ahol 2 és fél millió ember halt meg az esztelen célokért.

A magyar lakosságból 3 és fél millió embert soroztak be. Ebből a 3 és fél millióból lett 1 millió halott, másfél millió sebesült, és rengeteg rokkant. Szinte minden család gyászolt valakit. Ekkor belül elindult egy erjedés, melynek a vezére Károlyi Mihály volt. A magyarság 20. századi történelmének egyik nagy tragédiája az, hogy óriási, súlyos nemzeti megpróbáltatások idején csak ritkán akadtak kiváló képességű, karizmatikus politikusok, vezetők, akik a nemzet élére tudtak volna állni. Ellentétben pl. a 19. századdal, ahol világviszonylatban is páratlan szellemi-politikai felvirágzás tapasztalható. Ha csak irodalmunk legkiválóbbjait vesszük sorra: 1800-ban született Vörösmarty, 1817-ben Arany János, 1823-ban Petőfi és Madách, 1825-ben Jókai. Van még ilyen a világban? Nincs. Vegyük a politikusokat: Széchenyi, Kossuth, Deák... Hol vannak ma ezek az erkölcsi nagyságok, akikbe kapaszkodni lehetne, akiket követni lehetne? Vannak, csak nem ott, a helyükön, ahol lenniük kellene. Ez a magyar nép egy istenáldotta tehetséges nép, ám tragédiáinkból sajnos keveset tanultunk. Ma is kontraszelektált vezetői állapotok uralkodnak.

1918-ban bekövetkezett az összeomlás, megkötötték a fegyverszünetet, és megjelent az az iszonyatos mondat Az Est-ben és a Népszavában, hogy nem akarunk többé katonát látni....

A magyar katonák mind határainkon túl álltak. Galíciában, a Piavénél, Doberdónál... magyar földön nem volt ellenséges katona. Románia 1916-ban titokban tárgyalta az Antant hatalmakkal, s azok odaígérték neki Erdélyt. Az Ojtozisorosznál elindultak a románok, el is jutottak Kolozsvárig, de jöttek a németek, hogy megsegítsék az összeomlás szélén álló Monarchiát. Rövid idő alatt szétverték a betolakodókat, és elfoglalták Bukarestet. Románia remek diplomáciával békét kötött, 1918-ban, kötelezték magukat, hogy kilépnek a háborúból, nem tagjai az Antantnak, Magyarországgal szemben semmiféle követelésük nincs. Aztán később megláttuk, hogy mi lett az ígéretből. Károlyi Mihályék egyre hajtogatták, hogy nem akarunk többé katonát látni, mert a Nyugat lovagias, mert a franciák a civilizáltak, embersegések, nagyvonalúak... nem kell fegyverrel ellenállni egyetlen egy magyar katonának sem. Katonák, dobjátok el tehát a fegyvert, vegyétek le az uniformist. És a magyar katonák a rengeteg vérvesztés, a 4 évig tartó szenvedés következtében eldobták azt a rossz manichert, és elindultak hazafelé. De nem dobták el a fegyvert a románok, nem dobták el a szerbek, nem dobták el a többiek. Jöttek befelé az országba. Az ország vezetői eközben ültek a kávéházban cügos cipőben,

szivaroztak és hirdették, hogy eljött a demokrácia ideje. Tulajdonképpen arra kényszerítették a magyar hadsereget, hogy az ország kapuit kinyissa az ellenség előtt.

Aztán jött a Vix-jegyzék, amely az országot olyan iszonyatos módon csonkította volna meg, hogy a mai trianoni Magyarországnál is kisebbre zsugorodott volna a területe. Még egy fontos dolgot követelt a Vix-jegyzék. Azt, hogy a Szovjetunió ellen vonuló, Franchet d'Esperay vezette balkáni hadsereg Magyarország rovasára átvonulási útvonalat kapjon a Kárpátokon át Debrecen alatt. Ez volt az egyik lehetetlen követelésük. Ugyanakkor Benesék azt követelték, hogy a csehek a Dunántúlon, Zalaegerszeg felé kapjanak egy őket Jugoszláviával összekötő folyosót.

Magyarország tehát olyan lehetetlen helyzetbe került, melyet a Károlyi-féle polgári forradalom által hatalomra jutott kormány megoldani nem tudott. Tudjuk, ők nem voltak közös nevezőn a kommunistákkal. Történt egy lövöldözés a Népszava székházánál, mely után börtönbe zárták a kommunistákat. Amikor azonban arról volt szó, hogy a francia antant csapatok megszállják az országot, hogy bejönnek a románok, csehek, szerbek, akkor Károlyi összeomlott, nem volt a helyzet magaslatán, bementek a börtönbe, a gyűjtőfogházba, és a letartóztatott kommunistákkal megegyeztek. Új hatalom jött létre, s ebben a hatalomban a kommunisták domináltak.

A magyar katonák, magyar tiszték nem azért álltak be a vörös hadseregbe, mert ők kommunisták voltak, hanem mert úgy érezték, meg kell menteni ezt az országot. Így jött létre a magyar Vörös Hadsereg, ócska manlicher puskákkal, Schwarzloser géppuskákkal, nyomorban, szegénységben. A cseheket visszaszorították, visszaverték Salgótarjánból, Miskolcra. Eljutottak Eperjesig, ahol kikiáltották az Eperjesi Tanácsköztársaságot. Mikor a Nyugat látta, hogy a magyar hadsereg milyen eredményeket ér el, azt követelte, vonuljanak vissza. Stromfeld Aurél, a parancsnok ezt visszautasította. Kun Béla viszont belement az alkuba. Azt mondta, visszavonulunk, ha csak egy tenyérnyi Magyarország marad is, az a fontos, hogy ez az ország kommunista legyen. És visszavonultak. Utána még megpróbálták a románokat kivenni, de elárulták a haditervet. A románok a Tisza vonaláról indultak el, és Madarecki tábornok vezetésével bevonultak Budapestre.

Akkor a rablást még a szovjetek sem követték el 1945-ben, mint ekkor a románok Budapesten. Elvitték nemzeti kincseink nagy részét, elvitték a magyar vasúti állomány kocsijainak, gőzmozdonyainak 50%-át. Kihajtották az országból állatállományunk 30%-át. Voltak egyes helyek, ahol még a termőföldet is vagonokba rakták.

A békeszerződés értelmében még arra is kötelezték Magyarországot, hogy felállítson egy 300 ezres román hadsereget, amelynek a fenntartási költségeit Magyarország köteles fedezni. Ilyen állapotban volt az ország, mikor március 21-én a kommunisták átvették a hatalmat.

Mivel magyarázható, hogy a magyar szellemi elit színe-java is támogatta a kommünt? Mert hiszen támogatta Móricz Zsigmond, Bartók Béla, Áprily Lajos... és még sokan mások is. Azzal a temérdek társadalmi igazságtalansággal magyarázható, melyben akkoriban része volt a magyarságnak. Ők naivan hittek egy eszmei kommunizmusban, és halvány fogalmuk nem volt a valóságos kommunizmusról. Nem véletlen, hogy Babits, aki kezdetben szintén részt vett, megdöbbenve lépett ki, hogy Móricz sírt, amikor megtudta, mit művelnek Szamuelyék, Korvin Ottóék, s mindannyian otthagyták őket, mert olyan vezetők kerültek az ország élére, akik a lenini utasítások alapján működtek.

Szamuely Tibor mögött ott kell látnunk Lenint. Különösebb tisztsége nem volt, a vezető Kun Béla volt, Kunfi Zsigmonddal és társaikkal együtt. Szamuely repülőgépen ment ki Leninhez utasításokért. Gyönyörű szép levelet írt Lenin a Magyar Tanácsköztársaságról, hogy a szent proletárforradalom győzni fog most már a világon stb. És Szamuely Magyarországon, ebben az ábrándokkal teli országban – mert az volt: a magyar paraszt is ábrándozott földről, jólétről, a lövészárkok nyomorúsága után a család egyesítéséről – példátlanul véres gaztetteket hajtott végre. Isten félrenézéséből véletlenül embernek született valaki volt Szamuely Tibor. Sorolhatnám a gaztetteit: Dunapatajon 50 embert akasztatott fel, és Dunavecscén, Magyargécen stb. 510 kivégzett áldozata van a kommúnnek. Voltak akiket úgy végeztek ki, hogy hokedlire állították, kötelet tettek a nyakába, odavitték a feleségét, gyerekét. Ráparancsoltak az asszonyra, húzza ki a hokedlit a férje lába alól. S mivel az asszony reszketett, és nem volt hajlandó megtenni, addig szurkálták bajonnettel a férfit, míg az könyörögni kezdett, mondván: „Feleségem, irgalmazz, húzd ki alólam a sámlit!”

Hogy ennek az embernek az utasításai rendkívül hasonlítanak Lenin, Trockij, Sztálin és a többiek utasításaira, arra legyen példa győri beszédének egy részlete, melyet 1919 húsvétján mondott el:

„A hatalom a kezünkben van. Aki azt akarja, hogy visszatérjen a régi uralom, azt kíméletlenül fel kell akasztani. Az ilyenek ketté kell harapni a torkát. A magyarországi proletariátus eddigi győzelme nem került különösebb áldozatba. Most azonban szükség lesz arra, hogy vér omoljon. A vértől nem kell félni. Vér és acél. Ez erősíti a szívet, ez erősíti a proletár öntudatot. Hatalmassá fog tenni bennünket a kiontott vér, az a vér, amely elvezet bennünket a kommunizmushoz. Őlni fogunk, és ha kell, kiirtjuk az egész burzsoáziát.”

A kommün egyik oldala, hogy viszik nyaralni a gyerekeket a Balatonra. A másik oldala a fenti idézet. Meg az, hogy felosztják a magyar földbirtokrendszert 100 magyar holdig (1200 négyszögöl). Az a magyar paraszt, aki végigszenvedte a háborút, aki imádta a földet, újabb cselédsorsot kapott: Kiosztották a földet? Nem. (Negyvenöt után azt mondták, nem követjük el újra azt a hibát, amit 19-ben – kiosztották a földet. De csak rövid időre, aztán jött a téveszesítés.) Óriási volt a csalódás. A parasztság jogos reményei szertefoszlottak, mert a proletárdiktatúra így akarta.

Beszélnünk kell arról a történelmi tényről is, hogy az 1919-es magyar direktórium tagjainak túlnyomó része zsidók közül került ki. Ezt a kérdést megkerülni nem lehet, beszélni kell róla. Éppen azért, hogy a sok téves, és antiszemizmusra okot adó balhiedelmet egyszer s mindenkorra kikerüljük.

Ennek a 19-es diktatúrának, melyet szoktak úgy is nevezni, hogy „zsidó diktatúra” megvoltak a maga előzményei. Az Osztrák-Magyar Monarchiában sokféle nép élt, köztük nagyon sok zsidó. (Arról, hogy hogyan kerültek ide, érdemes lenne egy külön előadást tartani.) Tudjuk, míg a porosz hadseregben zsidó nem lehetett tiszt, addig a Monarchiában lehetett. Nekünk 23 tábornokunk zsidó volt, sőt volt egy kikeresztelkedett hadügyminiszterünk is, Dr. Hazai Samu, aki szintén zsidó volt.

A kezdeti háborús lelkesedést lassan felváltotta a kiábrándultság, csüggedés, és terjedni kezdett az a hír, hogy a frontokon óriási vérvesztés van magyarokból, zsidók között viszont nincs veszteség. A frontokon tehát csak a magyarok pusztulnak, a zsidók nem. A valóság ezzel szemben a következő volt: a magyar

hadseregben a parasztek, munkások többsége a gyalogságnál, a lovakkal vontatott tüzérségnél szolgált. S az első világháború legnagyobb vérvesztését éppen a gyalogság és a tüzérség adta. A zsidóság a magyar társadalomban főként értelmiségi szerepet játszott, voltak köztük ügyvédek, kereskedők stb., egyre kevesebben voltak földművesek, kétkezi munkások. A hadseregben tehát olyan területeken szolgáltak, ahol nem volt olyan óriási a közvetlen veszély. Hangsúlyozni kívánom, hogy rengetegen odavesztek a zsidóságból is. A Központi Hatalmak hadseregében kb. 500 ezer, ezen belül a Monarchia hadseregében kb. 180 ezer zsidó szolgált a lövészárkokban. József főherceg az egyik nyilatkozatában azt mondta, a mi zsidó testvéreink a frontokon ugyanolyan hősiességgel harcolnak, mint a magyar katonák. Ez nem csupán propaganda, lelkesítés volt, ezt el is hihetjük. Apám, aki harcolt az I. világháborúban, szintén erről beszélt.

A zsidóság másik nagy problémája volt, hogy a lövészárkokban velük szemben szintén zsidók álltak. Az Orosz Birodalom a pogromok hazája volt. A legkegyetlenebb zsidóüldözések ott játszódtak le. Az orosz tisztikarban alig volt zsidó. A cári Oroszország a zsidókat is besorozta. 650 ezer zsidó volt a frontokon a lövészárkokban, és a magyar zsidó lötte az orosz zsidót. Nyugaton 1 millió zsidó volt besorozva az Antant hadseregeibe. Tehát az az állítás, hogy a világháborúban a zsidóság bomlasztó szerepet játszott, egyszerűen nem igaz, mert ugyanabban a sorsban osztoztak, mint a magyar katonák.

Menjünk tovább, és nézzük meg 1919-et, közelebről is azt, mi az oka a zsidóság olyan nagyszámú részvételének a kommünben, hiszen a 19-es magyar közélet majd 60%-a zsidó származású volt. Magyarországon éltek ortodox zsidók, és neológ zsidók. Ha megnézzük azokat a vezetőket, akik a direktóriumokban részt vettek, azt látjuk, hogy egyik sem idősebb 35-40 évesnél. Mind fiatal: Kun Bélától kezdve Szamuelyn keresztül mind fiatalok voltak. Ezek a zsidók sem ortodoxok nem voltak, sem neológok nem voltak. Hogy kik is voltak, Kun Béla így fogalmazta meg: „Az apám zsidó volt, az anyám zsidó volt, én azonban nem vagyok zsidó. Én kommunista vagyok.” A kommunizmus felszabadította őket. Képzelnék el egy rugót, amely le van szorítva. Azt a zsidóságot, amely a cári Oroszországban, meg a többi európai országokban is jogaitól megfosztva élt, pogromoknak kitéve. Ez a rugó a kommunizmussal egyszerre kiszabadult. Úgy érezték megoldódik faji, etnikai és vallási problémájuk. Ez a felszabadult, sem ortodox, sem neológ zsidóság lett a kommunizmusban a vezető réteg – de csak átmenetileg, mert Sztálin kiirtotta őket. Kun Béla éhen halt a szovjet börtönben. A 19-es vezetők először Bécsbe menekültek, azután Moszkvába, ahol egytől egyig megölték őket.

Még egy fontos elemét meg kell említeni a Magyar Tanácsköztársaság történetének, a tisztánlátás céljából. Azért, hogy ismereteink legyenek az eseményekről, melyek birtokában helyesen ítélkezzünk, és fajok meg vallások helyett embereket keressünk: jó és rossz embereket. 1919-ben a Kun Béláék, Szamuelyék által kivégzett 510 emberből 40 zsidó volt. Az egész magyar zsidó társadalom, amely már félig asszimilálódott, rettegve nézte, hogy ezek mit csinálnak. Soha a magyar társadalomban annyi zsidó nem keresztelkedett ki, mint a kommün idején. Nem vallási meggyőződésből, hanem azért, hogy mentse az életét, mert ártatlan volt, nem vett részt semmiben és nem helyeselte azt, ami a kommün alatt történt.

Oroszországban a pogromok hazájában rengeteg zsidót kiirtottak, elüldöztek. Amikor az orosz offenzíva megindult, Galíciából (más néven Gácsország, Halics...) tízezrével, menekültek a zsidók az orosz pogromok elől ide, Magyaror-